

Základy pracovního práva a sociálního zabezpečení v EU – prameny ke studiu

www.europa.eu.

www.eur-lex.europa.eu

www.curia.eu.int

Pracovní právo

- Soubor právních norem upravujících:
  - Vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli vznikající při výkonu závislé práce
  - Vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli související s výkonem závislé práce
  - Vztahy mezi kolektivem zaměstnanců (odbory, rada zaměstnanců) a zaměstnavatelem nebo kolektivem zaměstnavatelů
  - Vztahy vznikající při zajišťování práva na zaměstnání
    - uchazeč o zaměstnání, úřady práce, agentury práce, zaměstnavatel

Právo sociálního zabezpečení

- Soubor právních norem upravujících zabezpečení fyzických osob při vzniku sociálních událostí:
  - Nemoc – krátkodobá nezpůsobilost k práci
  - Invalidita – dlouhodobá nezpůsobilost k práci
  - Ztráta živitele
  - Těhotenství a porod
  - Péče o dítě
  - Potřeba zajištění péče jinou osobou
  - Ztráta zaměstnání
  - Hmotná nouze
  - Úmrtí

Povaha EU

- Nadnárodní charakter – státy se vzdaly části své suverenity ve prospěch nadnárodní organizace
- Má své vlastní orgány s rozhodovací pravomocí
- Vydává vlastní právní předpisy závazné dle typu pro členské státy i pro jednotlivce
- Může udělovat sankce z porušení unijního práva

Členská základna

- Zakládající členové - Belgie, Nizozemí, Lucembursko, Francie, Itálie, Německo
- 1973 Velká Británie, Irsko, Dánsko
- 1981 Řecko
- 1986 Španělsko a Portugalsko
- 1995 Rakousko, Finsko, Švédsko
- 2004 Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Malta, Kypr,
- 2007 Bulharsko, Rumunsko,
- 2013 Chorvatsko

Vznik a vývoj evropské integrace

- Smlouvu o založení evropského společenství uhlí a oceli ESUO (1951) - Pařížská smlouva
- Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství - EHS
- Smlouva o založení evropského společenství pro atomovou energii - EUROATOM

Římské smlouvy 1957

Smlouva o EU – Maastrichtská smlouva 1992 založení EU existující vedle ES, neměla právní subjektivitu

Lisabonská smlouva – vstupem v platnost – zánik ES a jeho nahrazení EU, která má právní subjektivitu

Revize základajících smluv

- Jednotný Evropský akt (1986)
- Maastrichtská smlouva – Smlouva o založení EU – obsahovala protokol o sociální politice (1992)
- Amsterdamská smlouva (1997)
- Smlouva z Nice (2002)
- Lisabonská smlouva (2007)

Sociální politika

Zakládající smlouvy sekundární právo používají pojem sociální politika. zahrnuje:

- Pracovní právo – úprava vybraných oblastí z důvodu fungování společného později jednotného trhu
- Právo sociálního zabezpečení – úprava nároku ze sociálního zabezpečení migrujících pracovníků

Cíle sociální politiky

- Růst zaměstnanosti
- Zlepšování životních a pracovních podmínek
- Rovnost pohlaví
- Boj s diskriminací
- Boj proti sociálnímu vylučování
- Podpora sociální soudržnosti

Vývoj sociální politiky

1. 1957 – 1974 – minimální aktivita v sociálních otázkách, úprava volného pohybu osob a rovného odměňování mužů a žen
2. 1974 -1989 zlatý věk pracovního práva
  - 1974 – 1980 tzv. zlatá doba harmonizace – prava rovných příležitostí mužů a žen v zaměstnání a povolání, sociální ochrana zaměstnanců
  - 1980 – 1990 neoliberální přístup, hnutí za deregulaci

Vývoj sociální politiky pokračování

3. od r. 1990 po přijetí Charty základních sociálních práv pracujících – politická deklarace podepsaná představiteli 11 států ES s výjimkou Velké Británie
  - tendence k podpoře sociální soudržnosti.
  - rozvoj sociálního dialogu na evropské úrovni
  - od 1.12.2009 Listina základních práv EU nabývá právní charakter

Oblasti pracovního práva upravené právním řádem EU

- 1. Volný pohyb pracovníků** – přístup k zaměstnání v jiném členském státě, stejné podmínky výkonu práce a podmínky odměňování pro státní příslušníky členských států EU
- 2. Rovné zacházení v zaměstnání a povolání bez diskriminace** založené na:
  - státní příslušnosti
  - pohlaví
  - rase a etnickém původu
  - náboženském vyznání nebo víře
  - zdravotním postižení
  - věku
  - sexuální orientaci

Oblasti pracovního práva upravené právním řádem EU

3. **Pracovní podmínky** – bezpečnost a ochrana zdraví při práci, pracovní doba
4. **Zvláštní pracovní podmínky některých zaměstnanců** – zákaz dětské práce, zvýšená ochrana mladistvých při práci, ochrana těhotných žen, kojících žen a žen krátce po porodu
5. **Právo zaměstnanců na informace a projednání**
  - individuálně – o podmínkách pracovní smlouvy nebo pracovního poměru
  - kolektivně – prostřednictvím odborů rady zaměstnanců nebo zaměstnanců pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci
6. **Úprava flexibilních forem práce** – práce na částečný úvazek, pracovní poměry na dobu určitou, agenturní zaměstnávání (dočasná práce) a telework